# Ortsavdrag och existensminimum

I n:r 2 tidskriften Skattenytt, sid. 34, läses i slutet av en artikel om beskattningen av sparandet bl. a. följande, i vilket en som sysslat med taxeringsarbete i första (och till dels även i andra) instans i ett tjugutal år kan tillfullo instämma: "Taxeringsarbetet har blivit alltmer tillkrånglat, inte minst på grund av källskatten, och under de tio sista åren ha taxeringsmyndigheterna endast i rena undantagsfall haft tid för systematiska aktioner mot skatteflykt. Någon riktig ordning på taxeringsarbetet kan det nog ej bli, om inte beskattningsreglerna förenklas." Så långt artikeln. Isynnerhet sista meningen i citatet torde böra med all kraft understrykas.

Nästa artikel i tidskriften handlar om ett förslag av särskilda sakkunniga, avsett att få någon reda i det virrvarr ifråga om beskattningen som uppkommit genom det i sammanhanget viktiga begreppet existensminimum. I artikelns inledning påpekas mycket riktigt att meningen med de s. k. ortsavdragen i skattelagarna var att undandraga existensminimum från beskattning, detta och ingenting annat. Det förefaller märkligt att man icke då helt enkelt förordar att taga steget fullt ut och för det första sätter ortsavdragen lika i både den kommunala och den statliga beskattningen, och sedan söker fixera detta avdrag till lämpligt belopp. Inte minst om man har för ögonen nödvändigheten av förenkling i beskattningsreglerna, enligt citatet härovan.

Vad ha nu de sakkunniga föreslagit? Jag behöver ej upprepa detta, men tar mig friheten citera ett avsnitt, just därför att det synes mig direkt svära mot all tendens till förenkling, och långt ifrån är ägnat att avskaffa oenhetlighet och virrvarr. Ur artikeln: "För att icke olika regler skola tillämpas i skilda landsdelar föreslå de sakkunniga, att normalbelopp för existensminimum jämte anvisningar för tillämpningen skola fastställas för hela riket. En central, av Kungl. Maj:t utsedd myndighet, som äger möjlighet att åstadkomma likformighet och rättvisa på detta område, bör handha denna uppgift. Centrala uppbördsnämnden synes därvid enligt de sakkunniga närmast komma ifråga. Normalbelopp avses skola fastställas för olika orter, väsentligen med ledning av ortsgrupperingen, och med olika belopp för de variationer beträffande försörjningsbördan, som kunna förekomma." Så långt må det vara hänt, om man nämligen ej vill gå den enkla vägen med enhetliga ortsavdrag till skäliga belopp, utan prompt vid sidan därom vill röra sig med begreppet existensminimum. Men sedan kommer ett avsnitt med mer eller mindre vaga bestämmelser om undantag som onekligen öppna vägen, ja rent av tvingar taxeringsnämnderna in på subjektiva bedömningar och gissningar, och alltså måste redan därför väcka betänkligheter. Och arbetet med taxeringen i första instans, vilket som känt är redan nu med hänsyn till den strängt begränsade tiden är alltför omständigt och påfrestande, tilltrasslas och invecklas ytterligare.

Nu kommer den del av citatet som jag avsåg när jag härovan påpekade att det gick stick i stäv emot all förenkling. Jag skall understryka en del ord som vid en enkel eftertanke göra tydligt vilka möjligheter till ojämnheter och oreda som där skymta. "Med *ledning* av dessa normalbelopp ha sedan taxeringsnämnderna *att i det enskilda fallet pröva storleken av existensminimum.* Det är dock avsett att normalbeloppen icke skola få överskridas *annat än då särskilda omständigheter därtill föranleda.* Extra avdrag för nedsatt



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-16 17:14:17

skatteförmåga avses *icke* skola *utan vidare* medgivas *av den anledningen att den skattskyldiges inkomster varit så låga att normalbeloppen för existensminimum skulle ha underskridits*, om full skatt uttagits å inkomsten. Om sålunda den skattskyldige *har förmögenhet* — här bortses då från så obetydliga tillgångar att det *av sociala skäl måste anses obilligt* att förbruka desamma för gäldande av skatt — finnes enligt uppbördssakkunniga *som regel* ej anledning medgiva extra avdrag. *Ej heller bör* så ske, om den skattskyldige *haft lägre levnadskostnader än normalt*, t. ex. om han bott i sitt föräldrahem och där åtnjutit fritt vivre eller om anhöriga eller andra haft gemensamt hushåll, vilket *som regel* nedbringar utgifterna för bostad och kost, *eller* om den skattskyldige åtnjutit särskild förmån i form av *billig* bostad *eller andra liknande förmåner*." Här hänvisas ju till en massa omständigheter som avses skola vara avgörande beträffande avdragens beviljande och dessas storlek, omständigheter som det icke står i någon taxeringsmyndighets makt att exakt känna till, alltså tämligen stora möjligheter till felbedömningar, gissningar, godtycke, — och virrvarr. Detta frånsett den ofrånkomliga och måhända rätt stora ökningen i arbetsbördan. Man frågar sig ovillkorligen: Vart tager den erkänt nödvändiga förenklingen i beskattningsreglerna vägen?

Att de sakkunniga åstadkommit ett förslag som tilltrasslar taxeringsarbetet är icke i och för sig ägnat att förvåna; när fick man se något annat? I mitt tycke långt mera häpnadsväckande är att TOR förklarat sig "icke ha någon erinran från de synpunkter förbundet har att företräda". Det skulle vara högst intressant få taga del av herr Lanners särskilda yttrande.

*J. Svensson*

*

Herr Lanners yttrande var och är icke insänt till förbundet.

TOR:s styrelse ansåg sig ha att utgå ifrån det faktiska förhållandet att nya ortsavdrag av viss storlek beslutats av riksdagen och att det gällde att avhjälpa de missförhållanden som deras otillräckliga storlek kunna föranleda. Höjning av dessa avdrag skulle orsaka ny utredning, nytt förslag och nytt beslut av riksdagen. Även om de skulle bli höjda, måste enligt styrelsens mening något göras under tiden till dess.



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-16 17:14:17